

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VII. Obit Origenes anno aetatis 69. Pereunt Gallus & Volusianus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A Origenis adversarij, quod licet sacrificaturum se recepisset, non ipse tamen, sed qui eum circumstanti facinoris auctores & impulsores, manibus ejus apprehensis & excussis ipsi viderentur foco thus intulisse: quod licet ab Ecclesia fuisset ob eam causam ejectus Demetrii compluriumque Episcoporum judicio, ab Alexandro tamen, & Theodotio Episcopis tanta esset charitate susceptus, ejusque patrocinium tanto studio complexa essent Arabia, Palaestina, Phoenicia, & Achaia Ecclesia, ut ea re fere criminis depulsio contineretur; quod licet capitalis sit vel tenuis admissa idololatriae suspicio, & graviter peccasse Origenem fatendum sit, minime tamen hoc nomine posset accusari, quin ejus ingens pudicitiae studium una praedicaretur: quod denique diris sub Decio singulari constantia toleratis tormentis, prioris criminis noxam satis corripisse, ejusque fuisse poenas, & pristinam mollitiem expiatis videretur. Atque iisdem fere rationibus, quominus id Christianis exprobraret, absteritum fuisse Porphyrium existimo. Quod nullus ergo vitio dederat, quamobrem quisquam excusaret, ratio nulla fuit. Inde par apud multos ea de re silentium. Eusebium autem, cur id scribendo praetermitteret, eo fuisse impulsam jam supra dixi, quod in Apologia pro Origene hoc & ejusmodi plurima fuisset complexus, quae ad Historiam suam propositum non omnino accommodata, quippe quae res ad universam Ecclesiam spectantes exequeretur, repetere insuper habuit. Iacent igitur collecta à Baronio adversus hunc Epiphaniij locum argumenta, quem vel ipsa styli similitudo, ut recte notavit Petavius, satis Epiphanius adjuvat.

V. Cautius equidem ac reverentius Antiquorum, sed Patrum praesertim monumenta attingi vellem. Nam quamvis parce, & non sine aliqua verisimilitudine manus Epiphanius attulerit hoc loco Baronius, homo ut excellens ejus ingenium, & singularem doctrinam fileam, sagacissima in arte Critica & acerrima naris; hoc tamen exemplum in sequens ævum labem trahere potest, ut tanti viri auctoritate producti literati homines, veneranda vetustatis operibus illudere, eaque ad libitum recoquere, ac incudi suae reddere fortasse ausuri sint. Quæsi si sane multum ac diu plusne pernicii in literas an utilitatis Critica ars intulerit. Quot enim sana & integra Veterum scripta pervertit Criticorum temeritas, dum quidquid minus mente perciperent, id ad arbitrium suum refingendi licentiam sibi fecerunt? Quot volumina suis rota detraxerunt scriptoribus, alienis attribuerunt? Dissertor ita, quotiescunque viles de plebe Grammaticorum literatores bonis Auctoribus in scitia suae virus aspergentes video; & si quando nova vox, & Lexicographi incognita sese det, eam absque cunctatione obelo suo jugulantes, & obtrusis suis conjecturis per summam audaciam nobis fucum facientes. Et tum vel maxime sese Criticos dici amant, si bique placent, quando nobis Auctorum larvas, veris ipsis deformatis Auctoribus objecerunt. Atque hæc pestis nihil non pervagata est. Plurimæ quidem sordes vel per temporis diuturnitatem, vel per libratorum foecundiam Antiquorum scriptis allini atque adhærescere sitæ sunt; at eas non nisi manifestas elui, nec quicquam nisi vel manu scriptorum Codicum ope, vel certis & evidentibus argumentis supponi, & in Notas potius extra Auctoris ipsius contextum, quantumvis acute cogitatas conjecturas rejici velim. Sed hæc erant alterius loci. Nunc ad rem.

VI. Quoto Decij anno cruciatibus tortus fuerit Origenes, nescitur; at cum biennium Decius in imperio non expleverit, levis est dubitatio. Id videtur anno Christi 250, Origenis 65, attribuendum. Nec apparet item quomodo vinculis elapsus sit. Ego vero id per obitum Decij contigisse opinor; quo à Barbaris deletus cum exercitu, imperium cepisset Vibius Gallus, ascito in consortium Volusiano filio. Tunc enim tranquillatis Christianorum rebus, libertatem quoque suam adeptum Origenem verisimile est. At ne tum quidem ætas ad senium devexa, laboribus fractum, otio ac desidia molliuit: sed vix ægritudine relaxatus ac miseria, quæ eum in Decij laniena pene eliserat, alijs quos eadem afflixerat clades, utilia solatia per Epistolas subministravit. Id ostendebant innumerae ejus Epistolae, quæ post Decianam vastationem scriptæ, & multo post à pijs & studiosis hominibus servatae vetustate demum perierunt. Aliane præterea ante mortem literis mandaverit, quoniam de eo nihil antiqui Scriptores tradidere, compertum non est. Vix credi tamen potest impatientissimum otij ingenium ab assueto scribendi labore, quo tot elucubrata feruntur librorum millia, conquiesse.

VII. Iamque novem ac sexaginta Origenes confecerat annos, cum labore & annis confectum tempestiva mors Tyri consumsit, anno post Christi ortum 254: quo anno Interamna Gallus, & Volusianus interfecti sunt. Cum enim natum eum demonstraverimus anno post Christum 185, adjectis 69, quot vitæ explevit annos; omnino efficitur summa annorum 254. Quamvis autem ita scripserit Eusebius: *δεικναι κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν ὅτι ἔζησε ἕξ ἑξακοντα ἔτη καὶ ἑπτὰ ἔτη* Euseb. lib. 7. cap. 11. non iis præcise significavit hoc ipso tempore obiisse Origenem quo Gallus extincto Decio successit;

quod nonnulli perperam opinati sunt; sed imperium tenente Gallo, fato sanctum Origenem fuisse. Scribit Photius Cod. 118. narrare Pamphilum, aliosque complures, Origenis vitam & res gestas ex ijs ipsis qui hominem viderant persecutatos, in Deciana Strage martyrio ipsum vitam finivisse. Id refellit Photius, Galli & Volusiani temporibus decessisse hunc asserens; ex ejusque Epistolis post Decij mortem datis sententiam suam roborat. Infelicem miserabiliter perisse pronuntiat Nicephorus, levis Auctor, neque quid scribat satis pensi habens: inde adeo sic sentiens quod eum post idololatriam erroribus implicatum, in impietate diem clausisse crediderit. At contra Theotimus Tomitanus Episcopus, nota pietatis Antistes, præclara eum morte defunctum fuisse adversus Epiphanium asseveravit.

Socras. lib. 6. cap. 11.

VIII. Atque hunc demum vitam finem habuit Origenes Adamantius, vir in Ecclesia Dei longe maximus; quem præter prosapiam avita in Christum pietate, & Leonida patris martyrio claram propria virtutes nobilitarunt; ingens martyrij desiderium, contestatus amor pudicitiae ac paupertatis, perpetua voluptatum contemptio, proluxa fidei Christianae propaganda voluntas, servandarum ab aeterno interitu animarum vehemens cupiditas, inusitata in laboribus constantia, singularis in periculis fortitudo, insignis adversum omnes mansuetudo & obsequentia, commemorabilis in magno splendore modestia, & rara morum sanctitudo: portentosa ad hæc ingenij vis, memoria expromta, quam & herbae cujusdam à se reperta usum auxilium fertur, minime licet assentiente Epiphanio, subtile iudicium, miris in dicendo lepos, oratio ad persuadendum efficax, acris sæpe & vehemens, nec tam virtutibus ornandis facta quam carpendis vitijs, mirabilis humanarum, divinarumque rerum scientia, ut nemo esset primarum artium magis princeps. Nec fama meritis inferior; summa apud proceres gratia, par apud Ecclesiae principes auctoritas. Verum egregias vel à natura collatas, vel comparatas ab arte dotes obscurabant præceps quidam animi calor, neque satis considerata sacrarum literarum tractatio, & prope temerarium reconditorum ac supra mentis humane caput positorum Dei mysteriorum evolvendi studium; quibus vitijs parva virtutibus suis iam ante invidia causam in se erumpendi dedit. Exarsit in eum tota pene Ecclesia: calumnijs vexatus, maledictis confixus, profectus scriptis, percussus anathematis, ab Ecclesia segregatus multorum Episcoporum suffragiis, patria denique ipsa dejectus est, homo mitis & injuriæ opportunus; ut non facile existimari possit, majori ne hominum floruerit gratia, an odio flagaverit. Quisquis tamen ex veritate rem spectaverit, fatebitur dubio procul longe pluribus eum virtutibus enituisse quam vitijs, quæ tantquam navi aliqui eximio corpori, sic animo excellenti adhaerent.

IX. Sepultura affectus est Tyri; cujus sepulchri vestigia hodieque superesse prædicant, qui hæc loca lustrarunt. De salute Origenis disputationem à multis motam fuisse scio, quorum alij cælo pro meritis donatum credunt; alij contra, inter quos Georgius Syncellus, æternam animæ jacturam fecisse affirmant. Vana, & inanis quaestio, quam nos ad necessaria properantes ijs disceptandam relinquimus, qui tantum ingenio suo licere volunt. *Grandis labyrinthus, inquit barbare VVernerus VVestphalus, sed vere, à diversis texturæ de Samsone, Salomone, Trajano, & isto Origene, an videlicet salvati sint, annis: quæ quia sine periculo nesciuntur, nec etiam Ecclesia certificata est de his, Domino totaliter committenda sunt.*

Vern. in Vesp. 17.

X. Prodierunt à Schola Origenis viri pietate insignes & doctrina Plutarchus, Serenus, Heraclides, Heron, Serenus alter, Herais, & Basilides, acerbos cruciatus, & mortem denique ipsum Christi nomine perpassi: Heraclas item Plutarchi hujus frater, Origenis primum discipulus, tum in docendo socius, deinde successor, ac Episcopus demum Alexandrinus; Dionysius Alexandriae Ecclesiae post Heraclæ mortem Antistes, eruditione & scriptis longe celeberrimus; Gregorius ille à miraculis cognomen adeptus, Neocæsariensis Episcopus, qui aequalibus suis omnibus Origenem ætate jam affectum in familiaritate anteposuit; Athenodorus Gregorij frater; Tryphon rara Scripturæ peritia illustris, cujus & nonnullas ad Origenem Epistolas suis temporibus extitisse tradit Hieronymus; Firmilianus Cæsariensis in Cappadocia præsul, Origeni sic deditus, ut ejus conveniendi causa patria relicta longum ac difficile iter constitueret. Annumeranda his quoque Barbara Nicomediensis virgo, genere nobilis, eruditione clara, ab Origene primum per epistolas & Valentinum Presbyterum ad eam missum ab Ethnicorum superstitione revocata, & Christi mysterijs instituta, ac tandem in Maximini persecutione savissime excruciatæ, & securi percussa. Tum autem ex Origenis epistolis Christi fidem hausit, postquam Presbyterij dignitate auctus Alexandriam ex Achaia reversus est. Ab eo quippe jam Presbytero Alexandria data est ad ipsam Epistola, quæ in ejus Acta inserta est. Potamiænam virginem nobilissimo martyrio claram inter Origenis discipulas Rufinus & Nicephorus recensent: sed fucum ijs fecit Eusebij locus non satis attente perspectus, ubi in hanc seriem disertis verbis septimus, refertur Basilides; de Potamiæna vero talis nulla apud eum suspicio est. Quo magis

Hieron. in l. de script. Eccles. in Tyri. bon.